

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Officiális árak.
 Egy évre: 12 fillér.
 Három évre: 36 fillér.
 Hat évre: 72 fillér.

Felelős szerkesztő:
 Rudnyánszky Gyula.

Kiadó laptulajdonos:
 László József.

Egyeszedém ára 4 fillér.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Debrecen, Csapó-u. 9. — Telefon 275

Zichy Jenő gróf.

— jan. 29.

A katonai javaslatok tárgyalása alkalmával Zichy Jenő gróf tegnap felszólalt a képviselőházban és kijelentette, hogy a javaslatokat nem szavazza meg; mert a nép már nem bírja el a további vér és pénzáldozatokat.

A nemes gróf egyuttal levonta eljárásából a következtetést és megmondta, hogy a szabadelvűpártból kilép.

Tiszteletben kell tartanunk mindenkinék a meggyőződését. Azt azonban nem tudjuk megérteni, hogy mihelyt ez a meggyőződés valamely föltétlenül nyílt elhatározásban nyilvánul, miért kell annak oly értelmet tulajdonítani, mintha mindazok, a kik e felfogással ellenkező meggyőződést vallanak, nem cselekednének épp oly helyesen, lelkiismeretesen és hazafiasan.

Mi elismerjük, hogy Zichy Jenő gróf meggyőződésének őszinteségéhez és tisztaságához kétség nem férhet. De viszont ugyanolyan joggal követeljük, hogy az ellenkező

meggyőződésüket senki meg nem vádolhassa, oktalan gyanuval ne illethesse.

Azt meg éppen különösnek találjuk, hogy a nemes gróf fellépésében nevezetes jelentőségű legyen az a nyilatkozat, hogy a katonai javaslatokat azért nem szavazza meg, mert a nemzetre súlyos vér és pénzáldozatokat rónak.

Hiszen azt egyetlen józan ember se tagadta, hogy a katonai terhek rendkívül súlyosak és az országot igen sok más feladat teljesíthetőségétől elvonják. Sőt maga Fejérváry miniszter is különösen hang súlyozta, hogy a sokaktól annyira óhajtott két évi katonai szolgálat behozatalát csupán azért nem terjeszti elő, mert ez az átalakítás rendkívül nagy újabb pénzáldozatot igényelne a nemzettől és attól tart, hogy ezt a terhet a nemzet a mostani súlyos viszonyok közt nem bírná elviselni.

A katonai terhek mód felett súlyos, már már alig elviselhető voltát érzi, tudja, ismeri minden államférfi, pártkülönbség nélkül az országgyűlés minden tagja épp úgy,

mint a haza minden érett lakosa.

De vajjon ebből a köztudatból következhet-e a megoldásnak az a módja, hogy tagadjuk meg egyszerűen a katonai követeléseket?

Hiszen ha így megtörténhetnék, bizonyára a kormány sietne legelőbb ily értelmű javaslatok beterjesztésével és a szabadelvűpárt üdvözlőné legőszintébb lelkesedéssel az előterjesztést.

A politikai kötelesség és lelkiismeretesség azonban számolni kénytelen a le nem győzhető kényszerűséggel és az államférfiúi kötelességérzet inkább elviseli az egyáltalán nem népszerű kívánságok megvédelmezésének következményeit — mint sem hogy az országot olesó pillanatnyi diadalok mámoráért végzetes válságba engedje sodródni.

Zichy Jenő gróf igen derék hazafi, lelkes főúr; azonban soha sem tartozott az államférfiak sorába s nem szerette a politikai felelősség gyakran nyomasztó gondjait viselni. Ehelyett állandóan a népszerű jelszavak, a közkedveltségnek ör-

A párbaj.

A Szabadság számára írta: Szatyl.

Bende Tivadart egy szép téli délután agyonölték. Több talpig uri ember jelenlétében, a lovagiasság szabályai szerint. Bende Tivadart általában nem nagyon sajnálták. Az ugynevezett kellemetlen modoru emberek közé tartozott. Leírt az egész emberről, hogy kevés emtársával rokonszenvezik, a legtöbb ember terhére volt s ezt nem is igyekezett leplezni. Arról, hogy valakinek a kedvét kereste volna, szó sem lehetett.

*

Mikor Bende Tivadart eltemették egy régi barátja át kutatta az íróasztalát s abban egy levelet talált. A levélben a következők voltak megírva.

Kedves barátom! Az előbb, — talán nincs egy fél órája, — arcul vágtam egy embert. Soha se láttam az életben és sajnálom is, hogy megbántottam. De már késő. Az ügyet majd elintézzük valahogyan. Lehet azonban, hogy beleharapok a fűbe s talán ez nem a legrosszabb megoldása lesz a dolognak.

Remeg a toll az igaz a kezemben,

de nem a haláltól félelemtől se nem azért, mert a párbaj izgalmait foglalkoztatnak. Tudja isten olyan nyugodtan gondolok a lovagias mérközésre. Reszket mégis a toll a kezemben, mert ez az acéljóság, amelylyel irok legalább is két hetes s alig tudom kiformálni rozsdás hegyével a betűket. A pincérnek, aki idehozta össze is szídtam a nemzettségét, hetediziglen visszamenőleg.

De azért tovább kinlódok vele. miután eltökélt szándékom életem utolsó napját leírni előttem úgy, a mint eltöltöttem. Sok, sok ilyen napom volt az életben, de nem tudott róla senki. Következés képen nem igen értettek meg az emberek. Hát halljad . . .

Ma reggel mikor felkeltem valami rozsz sejtelmem támadt. Nagy mértékben fatalista vagyok és babonás. Jól aludtam, de valami kábultságot hagyott maga után az éjszakai pihenés mégis. Gondoltam egy kis friss hideg víz helyre hoz mindent. Kerestem a papucsomat és nem találtam, holott tisztán emlékeztem rá, hogy este az ágy elé raktam. Lenyultam érte s elkeseredten kotorásztam az ágy alatt. A papucsomat nem találtam ellenben leütöttem az ébrésztő órát az éjjeli szekrényről.

Nagy lármával történhetet a dolog, mert a másik szobában felsírt a gyerek. Szegény jó feleségem csitotta, de hiába. Sír-ri-ri-ri úgy a mint még soha sem hallottam. Valami esodálatos dac volt ebben a sírásban, mintha csak engemet akart volna kihívóan izgatni.

Siettem felöltözök, gyorsan sebtiben. De mint ez történni szokott ilyen esetekben, — nem sikerült. A mosdó vizem meleg volt, a szájvizem meg hideg. En pedig épen fordítva szerettem volna. Persze tegnap másképen rendeltem, de akkor másképen is éreztem. Miután a borbélykezet nem tűröm az arcomon, magam beretyálkozom. Ritkán szoktam magamat megsérteni, most bele vágtam a fél arcomba, de egészen. Már említettem, hogy a szájviz hideg volt. E helyett forró volt a kávé. Olyan, hogy a fogaim az én inkvizitoraim felláztak. Miután pedig a szivarok-tárcámba egyetlen cigarettát sem találtam, e feletti éktelen dühömben földhöz vágtam úgy, hogy a benne levő szivarok mind pozdorjává törték. Ekkor már késő volt arról gondolkozni, hogy cigarett helyett talán szivarra is gyujthattam volna.

Étkezés után közvetlenül ugyan jobb szerettem a cigarettet, a mit leszíhatok

vendő áramlatok zászlóvivője volt, aki közszereplésében többre becsülte a babérkoszorút és a tapsot a nem ritkán egyéni önfeláldozással járó politikai bölcseségnél.

Népgyűlési hangulat keltésére tehát alkalmas lehet Zichy Jenő tegnapi szereplése, de sajnós a katonai javaslatok ügyének valamely szerencsésebb és megvalósítható megoldását egy lépéssel sem vitte előre.

— jan. 29.

— **A képviselőház pénzügyi bizottsága** január hó 30-án ülést tart. Tárgya: a pénzügyi tárcza költségvetésének tárgyalása és az apróbb tárcák fennmaradt tétellei, ugyanakkor tárgyalják az udvartartást is.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Saját tudósítónktól.

Budapest, január 28.

A mai ülés több szenzációt hozott. Az első volt, hogy Széll Kálmán miniszterelnök benyújtotta az összes kiegyezési javaslatokat. A másik nagyobb volt, fél 1 óra után váratlanul felállott Fejérváry honvédelmi miniszter és a nemzeti követelések tárgyában olyan kijelentéseket tett, a melyeket bár itt-ott a szélbal kiesinyíteni iparkodott, mégis általánosan mély benyomást keltettek.

A magyar nyelv érvényesítése a hadseregben általános nagy tetszést keltett. A két évi szolgálati idő behozataláról mondottak szintén élénk örömet keltettek.

Közben Zichy Jenő gróf tetszelgett

ujból az ellenzékieskedés szerepében és görögtűz fénye mellett kivonult a szabadelvűpártból és megalkotta a Zichy pártot.

Részletes tudósításunk itt következik:

Elnök: Apponyi Albert gróf.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán, Lukács László, Fejérváry Géza báró, Láng Lajos, Darányi Ignác és Cseh Ervin.

Elnök egynegyed 11 órakor nyitja meg az ülést és bemutatja az irománnyokat.

Széll Kálmán miniszterelnök benyújtja az összes kiegyezési törvényjavaslatokat és pedig a vám- és kereskedelmi szerződésről, a vasuti egyezményről, a vámtarifáról, a külkereskedelmi statisztikáról, a gőzhajózási szállítás használatát után járó adónak megszüntetéséről és végül a vállalatok megadóztatása tárgyában létrejött egyezményről szóló javaslatokat.

Teleky Sándor gróf jegyző jelenti, hogy Melcer Vilmos a szebenmegyei száj és körömfájás tárgyában, Benedek János a nyomtatványok utcai elárúsítása tárgyában jegyzettek elé interpellációkat.

Az ujonc megajánlás.

Udvary Ferenc: Hosszan és általánosságban fejtegeti a katonai terhek súlyos voltát. Nem szaporítani kell a hadsereget, hanem nemzeti nevelésben kell részesíteni a katonákat. Nem a fényes ruha nyeri a győzelmeket, hanem a nemzeti érzés. A magyaryelv ugy szólnán ki van küszöbölve a hadseregből. Holott példákat hozhat fel, mit tesz az, ha a hazafias érzésekre lehet hivatkozni a háboruban. Im a custuzai esatában mi történt? Albrecht főherceg hadvezér-parancsára a négy magyar bakaezredet magyar vezényszóval a Rákóczy indulóval vitték a harcba és győztek. (Élénk tetszés az ellenzéken.)

Felkiáltások: Nagy idők! Nagy emberek!

Udvary: A mai katonai politika mellett csak rückwertskoncent virungra lehet számítani!

Felkiáltások: Ehhez értenek!

Udvary: Nem a császárt kell emlegetni a magyar katonának, hanem királyát és a magyar hazát. Nem fogadja el a javaslatot. (Helyeslés. Szónok leül.)

Endrey jegyző: gróf Zichy Jenő!

Udvary: Még egy határozati javaslatot is akar benyújtani. Követeli a jelen javaslatnak a napirendről való levételét és az ujoncemelés nélkül való újabb benyújtását.

Zichy Jenő gróf: Nyilvános pályáján soha egyebet nem tett, mint azon törekedett, hogy az ország üdvét és fejlődését mozdítsa elő. (Helyeslés az ellenzéken.)

Sajnálja, hogy Széll Kálmán miniszterelnökkel, barátjával ellenkezésbe kelt jutnia, de mikor ő a kormányra jutott, bizott nemes idealizmusában és azt hitte hogy ilyen súlyos törvények nem jutnak többé a ház elé. (Élénk tetszés balról.) Ily súlyos terhekkal járó javaslatokat, mint a benyújtottak, el nem fogadhat. (Zajos éljenzés és taps az ellenzéken.)

Rakovszky István: Hol a többi nemzeti párti?

Zichy Jenő: Ma a képviselőnek más utasítása nincs, mint saját lelkiismerete. A választóinak azt ígérte, hogy a katonai terhek felemeléséhez nem fog járulni és ő ez ígérését betartja. (Zajos helyeslés balról.)

Felkiáltások:

Sokan megígérték, a volt nemzeti pártiak is megígérték! Nem tartják be?!

Zichy Jenő: Csak azt cselekszi, a mi az országra üdvös és hasznos. Ezek a javaslatok a nemzet törzsvagyonát támadják már meg. Mit mondanak a kérények? 35 törvényhatóság mondja, hogy az áldozatok már elviselhetlenek. És ily körülmények között nyujtanak be és tartanak fenn ily javaslatokat. De tiltja elfogadni e javaslatot a loyális érzés is, a melylyel apostoli királyunk iránt viseltetik. Nem akarja, hogy összedüljön

a beteg mellemre, de hát a szivarra is csak rá kell szoknom valamikor, miután az orvosom örökösen a cigaretta ellen lamentál.

Kétségbeejtő gondolat: Hát már ne is cigarettézsem. Bortól, sörtől, kártyától, erős kávétól eltiltottak apránként. A kávéházat és a cigarettét is mindég a szememre vetik. Mindez pedig az idegeim miatt. Az én idegeim zuhlótségében ugyan senki sem hisz. Az orvos is csak azért, hogy lerendelhesse mindazt, ami nekem gyönyörűséget, élvezetet nyújt.

Ti azonban kedves barátom és a többiek mosolyogtatok, ha az idegeimről beszéltem s azt gondoltátok, hogy *szenvelgés* az egész. Hogy kerültem a társaságokat, az embereket, hogy epés voltam. S nem tudtátok elgondolni, hogy, hogy lehet, gyűlölni az olyan embereket, a kiknek piros nyakkendőjük van. En pedig alig tudtam visszatartani magamat, hogy piros nyakkendő ur nyakáról le ne tépjem a nyakkendőt.

Tehát alig vártam, hogy sajtó fogaimal az utcára éjék. Kellemetlen megépetés várt rám. A hó esett, sikosak voltak az utak. A sárcipőmet pedig a nagy bosszuságban otthon hagytam. Bementem a legelső boltba cigarettáért, meg hogy haza küldhessek a sárcipőért. Cigaretta nem volt, kifogyott s a boltos épen a

főtözsébe küldött érte. És éppen azt a fiut küldte, aki elhozhatta volna a sárcipőmet. Vissza kellett mennem a gyalázatos felső cipőért.

A hó hullott s szempillám erősen küzdöttek a hópihekkal. Valószínűleg más is így járt, mert legalább 8-10 ember ütközött belém míg felértem a kávéházba, a hol én másodszer reggelizem mikor mások már a délutáni kávéjukat isszák.

A kedvenc lapom *kézben* volt, a mellettem ülő embertársam pedig az irántami nagy, udvarias készségek közepett feldöntötte a kávé esészéjét. Kedves barátom! Én nem beszélek neked a lapok sajtóhibáiról, de kellemetlen, gyilkosabb sajtóhibákat még ebben az életben nem láttam, mint a tegnap délutániak voltak.

Menekültem is a kávéházból a hivatalba, a hol nem volt betűve. Három hónap óta lármázok ezért, hogy az íróasztal fiókomra kulcsot csináltassanak. Tegnap végre csináltattak. De elhirtelenedtek a dolgot s a fiókokat nem gyalulták le kellően. Az inmmáron záros fiókot nem tudtam kihuzni s mikor végre engedett, majd leborítottam a lámpát. Ebbe a műveletbe azután a szívem verése is megállott.

Valaki hivatalos dologban valamit ígért tegnap. Uri ember, a kitől elvár-

hattam volna, hogy a szavát betartja. Ez az ígélet szorosán összefüggött a ma délutáni munkásságommal. És az az ember nem tartotta be a szavát. Miközben ez alatt gyült-gyült az epém a szolga befűtött. A szó legteljesebb értelmében befűtött — nekem. Olyan meleg volt, hogy csurgott rólam az izzadság. Mikor azután valóságos gőzfürdői levegő volt a szobában, jöttek a vendégek. Valósággal versenyeztek a látogatásban. Az ajtón keresztül pedig, valahányszor kinyitották, vadul csapódott be a hideg.

Haza szöktem ebédelni, de nem izlett semmi. Alig ettem pár falatot.

Nem szólok a nap többi megpróbáltatásairól. Este a színházba voltam, a hol a külső folyosók ninesenek fűtve. A támlásszékek első sorai tele voltak, az én helyem belől fekszik s egy rakás embert fel kell állitanom mig helyre juthatok. A sarok ülések pedig mind el voltak foglalva, mikor az én helyem kijelölésére került a sor. Rendesen hátul huzom hát magamat meg. Igen, de itt meg olyan légvonat volt tegnap, hogy azt hittem, kihuz az utcára. Egy kellemetlen ur ült mellettem, aki cukrot evett. Hólyag-papirosból, ami ugy zörgött, mint valami esontváz. Hozzá még a legszomorubb vigjátékot játszották a szinpadon s a főszereplő náthás volt.

az ország és koldusok legyünk. (Zajos éljenzés, taps az ellenzéken.) Deák is mondta, hogy mindenkinek olyan morálja van, mint a milyet alkot magának. Neki egy morálja, egy utja van, amely a nemzet fejlődéséhez, felvirágzásához vezet. A nagyhatalmi állást emlegetik. Igen, de a többi állam politikája belterjes, azokban megvan az anyagi jólét, de mi szegények vagyunk. (Zaj. Fejérváry miniszter közbeszól valamit.) Az ígéretsekben már nem hisz. Látja, hogy mindig a régi nóta járja. Ezt a politikát nem helyesli, le is vonja ebből a konzekvenciát és miután ebben a pártban nincs többé helye, abból kilép. A javaslatot ismétli — nem szavazza meg. (Hosszas taps az ellenzéken.)

Szünet után.

Bernáth Lajos függetlenségi szintén a javaslatok ellen beszél és tiltakozik a nagy tehertöbblet ellen.

Fejérváry Géza báró honvédelmi miniszter: Három határozati javaslatot nyújtottak be eddig. Az azokban kifejezett óhajokra reflektálni akar. Amik az önálló magyar hadseregre vonatkoznak, arról szólni nem akar. Ez nem fejezi ki a nemzet többségének óhaját sem a pragmatika szankcióból nem folyik. De a hadügyi kormány nem zárkózik el bizonyos nemzeti követelések elöl.

Felkiáltások a szélbalon: Uj dolog!

Fejérváry: A mennyiben azok a közös hadsereg megbontására nem vezetnek. A kívánságokat 3 kategóriába sorozza. Az elsőbe a közel jövőben teljesítendőket, a másodikba azokat — a melyek a legközelebbi időben teljesíttetnek és esetleg védtörvény módosításánál fognak megtörténni, — a harmadikba azokat, a melyek egyelőre nem teljesíthetők. Az elsőhöz tartozik a katonai perrendtartás, a melyet lehetőleg nem-sokára már be fog nyújtani. A második

Innen is menekültem a kávéházba, a hol leültem olvasni a frissen érkezett lapokat. Hah! A hátam megett megszólalt a zene. A *Sulamit* földallama, amit ki nem állhatok. Ezt, meg a *Suit az átok mert szerettek* című dalt csodálatos módon nem szenvedhetem . . .

Felugrottam s abban a pillanatban egy ur felgyürt gallérral nekem ütődik. A lábomra hág 45-ös számú cipőjével s letapossa különböző körtánczok alatt szerzett tyukszemeimet. Ezzel tovább rohan. Utánna kiáltok: Hát a boesánat, a pardon. Elesen, ordítva mondtam, de ügyet se hederített rá. Utánna rohantam s a harmadik asztalnál utólérve arcul ütöttem, ököllem . . .

. . . A pineérek választottak szét bennünket. Ebben a pillanatban, mikor e sorokat egy majdnem lehetetlenül rosdás tollal, nagy kioldások közt írom, már a négy segéd tárgyval is a mi lovasias ügyünkben. Az én ellenfelem véletlenül rövidlátó ember és nagyot hall . . . De hát a tettelegességre csak egy orvosság van, a pisztoly párba.

Azt hiszem holnap verekszünk . . .

a zászlókérdés. A közös hadsereg zászlóit és jelvényeit hiven a közös kapcsolathoz fogják megcsinálni, illetve a kérdést megoldani. A mi a magyar tiszteknek a magyar ezredekkel való áthelyezéséről van Ó felségnek egy rendelete, a melyet végre fognak hajtani. A hadügyi kormányzat elállott attól a követeléstől, hogy a póttartalékosokat hosszabb időre behívja. (Helyeslés.) A mi a két éves szolgálati időt illeti, Ó felsége elrendelte, hogy a hadügyminiszterium e kérdést tanulmányozza és mielőbb javaslatot tegyen. (Zaj.) Hát ez sem tetszik? (Élénk helyeslés jobbról.) A magyar katonai intézetekben a magyar nyelv kötelező tantárgy lesz. (Helyeslés.) A katonai reáliskolákban a hét két napján kötelező a magyar társalgási nyelv. (Általános élénk helyeslés.) A mi a magyar nyelvet illeti továbbá, a véderőtörvénynél annak érvényt fognak szerezni. (Csak ígéret!) A mit én ígérek, azt meg is tartom. Meggyőződhetek arról. Ne vesztegessék az időt, hanem tegyék lehetővé a javaslatok elfogadását. (Élénk helyeslés jobbról.)

Következtek az interpellációk

Benedek János interpellálta a miniszterelnököt, hogy miért nem adták meg a Kossuth Lajosról szóló könyvnek az utcai elárúsítás jogát?

Szell Kálmán nyomban felelt. Kijelentette, hogy utána néz a dolognak de célszerűség egyáltalán nincs az utcai elárúsítás megtagadásában.

A választ tudomásul vették.

KÖZIGAZGATÁS.

Közigazgatás napján.

— január 29.

Ma délután tartja Debrecen város törvényhatósági bizottsága rendes január hónapi közgyűlését, a mely gyors lefolyásnak ígérkezik. Az ötvennyolc pontból álló tárgysorozatnak ugyanis 31 tételét választások képezik. Harmincegy bizottságot alakítanak, a mely rendes városi bizottság tagjainak a megbízása e gyűléssel lejár.

Az előjelekből ítélve azonban a választás közfelkiáltással történik, miután a pártok erre nézve megegyezést kötöttek s e szerint a bizottságokban minden párt arányosan lesz képviselve.

A folyó ügyek közül fontosabb lesz a guti magfák eladásának kezdése és az utadó 1903—1904 évre szóló költségvetésének elbírálására, mely a múlt hónapi közgyűlésről maradt el. Most már az utadó költségvetésébe mindeki betekintést nyerhetett s így annak elfogadását mi sem gátolja. Az iskolasegélyezések, illetve a debreceni egyháznak lélekszám szerinti arányosítása szintén megvitatás tárgyát fogják képezni.

A többi ügyek kevésbé fontosak — vagy a tanácsban kellőképen elő lettek készítve s így nagyobb vitát nem fognak eredményezni.

Lesz egy csomó nyugdíjazás s ezek közt a *Simontfy* Imre volt polgármester nyugdíjaztatásának ügye is.

A közgyűlés valószínűleg még a mai napon véget fog érni.

× **Két hónapi közigazgatás.** *Kovács* József polgármester elkészítette az elmúlt 2 hónapról szóló jelentését, melyet a mai közgyűlés elé fog terjeszteni. Ebből közöljük a következő adatokat. A közegészségügyi viszonyok különösen november hónapban kedvezőtlenek voltak, de már december hónapban javultak. A két hónap alatt született összesen 425 gyerek, meghalt 296 egyén. Házasságra lépett 130 pár. A rendőrség letartóztatott összesen 488 egyént, a kik közül megbüntetett 466 embert, az ügyészségnek adatott 12 vádlottat. A rendőrfőkapitányság összesen 76 egyénnek adott iparigazolványt munkakönyvet pedig 95 embernek. A lakosság állami adóban befizetett 351.244 korona 39 fillért.

× **Debrecen világítási vállalata.** Debrecen város soha sem tett okosabbat, célszerűbb dolgot, minthogy a gázgyárat mint világítási vállalatot házi kezelésbe vette. Kitűnően jövedelmező üzlet ez, a mely napról-napra fejlődik s egyre több hasznot hajt a városnak. Kitűnt ez a világítási bizottság tegnapi ülésén is, melyen Körner Adolf tanácsos elnököl s jelen voltak Szabó Kálmán, K. Kiss József, Bechert Manó, Magoss György dr., Garda Dezső és Debreceni Jenő. A bizottság megvizsgálta a gázgyár egész telepét s úgy a berendezést, mint az ügyvezetést példás rendben találta s megelégedését is nyilvánította a vezetőség iránt. A vállalat mellékterményeként nagy mennyiségű pir-szén (koks) van a telepen felhalmozva, a mi tekintélyes összeget képvisel s melyet a gázgyár olesó áron boesájt a közönség rendelkezésére. Ajánljuk is a kitűnő minőségű fűtő-anyagot, melynél jobbat Debrecenben sehol másutt nem lehet kapni. A bizottság örömmel állapította meg, hogy a világítási vállalat úgy a forgalmat, a fogyasztást és berendezést illetőleg rohamosan halad.

× **Adózók bekebelezett tartozásai.** Az adótörvények értelmében az adózó ingatlan birtokára bekebelezett tartozásainak január 31-ig történő bejelentése esetén a fizetett kamatösszeg mértékéhez képest adóelengedésben részesül. A városi adóügyi osztály felhívja ennél fogva az adózó közönséget, hogy betáblázzot terheiket a városi adóügyi osztálynál költségmentesen kapható szabályszerű teherbevallási íven fentjelzett határidőig annyival inkább bejelentse, mivel a később érkező vallomási íveket figyelembe nem veszik.

IRODALOM.

(*) **A Csokonai-kör irodalmi folyóirata.** A Csokonai-kör nem tett le arról a gondolatáról, hogy irodalmi folyóiratot ad ki, sőt e szándékában csak megerősítette az a nagy mozgalom, mely az irodalmi társaságok országos szövetségét akarja megteremteni. A Csokonai-kör először is az anyagiakkal akar tisztában lenni s ezért kérdést intézett a vidéknek egyetlen komoly számba vehető irodalmi folyóiratához, a Kolozsvárt megjelenő Er-

délyi Múzeumhoz. Az Erdélyi Múzeum szerkesztője, dr. Szádeczky Lajos egyetemi tanár szíves készséggel adott felvilágosítást, egyúttal kifejezte azon hőhajlását, hogy bár csak mentől előbb megindulna Debrecenben az új folyóirat, mely szinten ébresztgetné az alvó országot, a magyar nemzeti szellemet. — Mi teljes szívvel csatlakozunk a jeles tudós öszinte kívánságához, a mely erős a hitünk — egy kis jó akarrattal, egy kevés áldozattal megvalósítható.

H I R E K.

Napló.

Iparmúzeum, nyitva minden vasárnap és ünnepnapon d. e 9—12-ig.

Jan. 29. Városi rendes közgyűlés.

Jan 31. A jótékony nőegylet tombola-estéje Arany Bika.

Febr. 1. Az iparos kör bálja. Arany Bika.

Febr. 5. A keresk. és iparkamara közgyűlése.

Febr. 7. A vörös kereszt egylet bálja. Arany Bika.

Feb. 14. A műpártoló egyesület művészestéje Arany Bika.

Feb. 15. Az iparos ifjuság táncmulatsága. Arany Bika.

Febr. 21. A függetlenségi párt estéje. Arany Bika.

Febr. 22. Evang. filléregylet tea-estéje.

Eleven képes kalendárium.

A jótékony nőegylet mulatsága.

— jan. 29.

A debreceni jótékony nőegylet szombati mulatsága előreláthatólag oly fényes sikerrel folyik le, a milyen még e sikerekhez szokott előkelő egyesületnél is a kivételes nagy sikerek sorában fog szerepelni mindenkoron. A mint az egyszerű tombola kinötte magát azzá a egyszerű farsangi és irodalmi programpontra, mely Szávay Gyula „Eleven Képes Kalendárium” képében foglalja le magának a várakozást, abban az arányban nőtt meg a közönség magasra fokozott érdeklődése az egész est iránt s elmondhatja a boldog rendezőség, hogy ezidőszert a nőegyleti bál jegyek a legkeresettebb papírok Carnevál helyi piacán. A rendezőséget is egészen felvilányozta a kedves színszerű meglepetés, mely egészen új hatásokat ígér s melynek sikere, a mint a részletpróbákból már is kialakul, tökéletesen biztos. Annyi poézis, humor és ötletesség mozog a kis darabban, hogy elég volna egy hosszú esti darabhoz. Mindegyik hónapnak van egy kis eseménye és valamennyi más és más. Bájos versikék s pici kis dialógok követik, kergetik egymást, természetesen mind azok közt az izléses határok között melyeket a szereplők egyénisége és lelkülete meg szab.

A darabot játszó személyek városunk előkelő hölgykoszorujának legkedvesebb virágaiból vannak kiválogatva s többnyire

jelmezben működnek közre. Az Eleven Kalendáriumról ugyan nem szabad olyasmit közölni, a mi az ujság meglepetését megbontaná, a szerző engedelmével azonban leközljük a darab személyeit és személyesítőt.

A játék személyei:

1. Százesztendő jövendómódó.	14. Két rák.
2. B. u. é. k. kisasszony.	15. Arszlán.
3. Aszu Tibor.	16. Arató leány.
4. Mohai Agnes.	17. Négy ismeretlen.
5. Karnevál herceg.	18. Szeptember ur.
6. Két kis aranyhal.	19. A Munka és Mulság.
7. Öreg honvéd.	20. Október urhölgy.
8. Honleány.	21. Egy regnuta.
9. Szt. György lovag.	22. Stüsü vadász.
10. Két kis fecske.	23. Nyilas Amor.
11. Május.	24. Angyal.
12. Ikrek.	25. Szilveszter.
13. Vakáció kisasszony.	

Személyesítő hölgyek és urak.

Hutiray Palika, Kubay Margit, Molnár Margit, Molnár Agnes, Bernáth Gizike, Ludányi Maresa, Varga Stefi, Szabó Margit, Beke Erzsike, Veszter Malvin, Gyémánt Ilonka, Kuthi Anna.

Kemény Emil, Pirkler Ernő, Hollósy Ödön, Nagy István, Balogh Sándor, Bánó Dezső, Buzás Antal, Sárvány Zoltán, Sámy László, Csernátony Kálmán, Mikecz K., Dumbrava Livius, Szekér Ernő, Begedy Péter.

A szinpad próbák (értve ez alatt a Bika kis külön szinpadját) ma esütörtökön kezdődnek meg s természetesen szigoruan őrzött diszkreio alatt folynak. más mint a szereplők társasága nem vehet részt rajtuk.

A favágógép ellen.

Megakadályozott újabb támadás.

— jan. 29.

Hiába, az egyre jobban fejlődő technika vívmányai nem kedveznek a szegény kézműveseknek s a viszonyok átalakulásának forrongásai közt megindulnak a kenyérharok.

Már harmadik ízben támadták meg a debreceni első kézi, házhoz hordható s kitünően működő favágó gépet s hogy tegnap izzé-porrá nem törték, az csak a rendőrség éber figyelmének köszönhető.

Egy elvakult ember a multikori támadásnál már munkaképtelenné tette a gépet, de csak fél napra. Kijavították, az elrontott szerkezetet s másnap már zavartalanul folytatta működését.

Tegnap azután megint megtámadta 7 favágó a gépet. És pedig az utcán, baltákkal felfegyverkezve. A favágó gép ugyanis egyszersmind önműködő kocsí. De a kezelője még nincs úgy begyakorolva a hajtásra, hogy elérhetné az automobilok rendes sebességét s igen helyesen, nehogy zavarokat idézzen elő az utcai forgalomban, lassan hajtja az önműködő kocsit.

Ezt a lassu hajtást felhasználta tegnap egy rakás favágó napszámos s megtámadta az ördöngös gépet.

— Elveszi a kenyérünket. — kiáltották — törjük szét!

S tényleg a csapatból kivált 7 ember Selymesi János, Tóth István, Csige Márton, K. Tóth János, Harsányi József, Csige Márton és Kiss János.

Baltákkal felfegyverkezve rontottak neki a gépnek, melynek irányítója azonban megeresztette a hajtó készüléket és sebesen elhajtott. Szerencsére épen a

Batthyányi-utcán történt a merénylet, a rendőri bünygyi-osztály közelében. A gépen ülő ember segélykiáltására és a favágók lármájára kirozott a rendőrség is s letartóztatta a 7 favágót, akiket most hallgatnak ki.

Az emberi korlátoltság ez egyre ismétlődő kitérései ellen nem elég a rendőri eljárás és büntetés: fel kellene világosítani a népet, hogy ez a bosszuálló eljárás mennyire igaztalan és célhoz egyáltalán nem vezet.

Ha például az a hét favágó egy csoportban álldogál s valaki kettőt fel fogad közülök és a többi öt sem az nap, sem azután napokig nem kap munkát, míg ellenben az az első kettő oly szerencsés, hogy napról napra munkához jut: vajjon azért azok öten baltáival neki mennek-e annak a kettőnek és agyonverik őket?

A munkásnépet fel kell világosítani.

A favágó gép tulajdonosa nem veszi el a más kenyérét, hanem iparkodik a maga kenyérét megkeresni.

* **A polgármester vacsorája.** Kovács József polgármester ma este 8 órakor az Arany Bika dísztermében vacsorát ad, melyre a városi törvényhatósági bizottság tagjait, a városi tisztviselőket és a város és megye közéletének számos előkelő szereplőjét hívta meg. Körülbelül négyszáz meghívót küldött szét, melynek szövege ez: . . . urat a Bika-szálló dísztermében folyó hó 29-én este 8 órakor adandó vacsorára tisztelettel meghívom. Debrecen, 1903. január hó. Kovács József polgármester.

* **A Székely-bazár anyagi eredménye.** Kovács József polgármester, a kinek rendes közgyűlési jelentést, annak főbb adatai lapunk más helyén olvashatók, újítást hozott be a jelentéseket illetőleg. Nem csak a közigazgatási élet főbb mozzanatait foglalja ugyanis jelentésébe, de meg emlíkszik abban a nagyobb s nem szorosan a városi hatóságra tartozó társadalmi mozgalmakról is. Így ma, felbírálás alá kerülő jelentésében meleg hangon emlíkszik meg a Székely bazár szép eredményéről. A kiállítás anyagi eredménye a hivatalos kimutatás szerint meglepően szép, a mennyiben 4500 korona a tiszta jövedelem, melyet a székely házi iparosok már kézhez is kaptak.

* **Időjárás.** Meteor lapjának legújabb száma a jövő hét időjárását a következőkben jósolja meg: A 13-iki esomóponthatása jelzéseknek megfelelőleg tartós hideget hozott. Ez a hideg megérdemli a harmadik tél nevet. Az időjárás azért meglehetősen egyöntetű és csendes, mert mostanság kevés a változási esomópon. Közbe ugyanis csak egy, a 20-iki esett és ez is, miként ezt jelentem is, gyenge hatásu volt. A hideg engedett pár fokot, sőt egy gyenge hóhullás is keletkezett hatása folytán. Egyébként azonban nagyobb változást nem okozott. A következő hét már változatosabb, erős hatásokkal bővelkedő izgalmas napokat hoz. A 25-iki esomópontnak a bolygók állásából merített jellege enyhé hatásu. Ez a jelleg azonban csak részben, vagy rövid ideig érvényesül. A 28-iki igen erős hatásu esomóponthatása ismét hideg lesz. A 29—30-iki napoknak esomóponthatása igen erős hatással már ismét enyhe főjellegűek.

A 28-iki esomópont hatása tehát igen változó, felette nyugtalan, izgalmas napokat vezet be. Ez a hatás nemcsak légköri körülményeket kavarja föl, hanem hódolnak az ilyen befolyásoknak úgy a föld gázai, mint az emberi szervezetet összetartó erők. A légköri változások csapadékos, szeles, vagy viharos jellegűeknek ígérkeznek és maximális hatásait 29—30 án érik el. A csapadék lehet hó vagy eső, vagy vegyesen mindkettő. A 28-iki jellege hideg, a 29—30-iki pedig enyhe, mindkettő erős hatású így az eredmény a kettőnek különbözete leendő, a mi azonban még ismeretlen. Ezen izgalmas erőhatást a február 2-iki esomópont hatása estillapítani fogja, de miután gyenge erejűnek ígérkezik, így nyugodtá még alig teszi azt, amelynek folytán a jövő hét majdnem egészben ily változatos időt ígér. Februárius hó esomópontjai 2—6—13—20—25—28-ra esnek.

* **Szávay Gyula Karcagon.** A karcagi kereskedelmi kör febr. 1-én könyvtára gyarapítására estélyt rendez s felkérte Szávay Gyulát ugyanis mint a kerület kamarai titkárát, ugyanis mint a Petőfi-társaság tagját, hogy e kereskedők által irodalmi célból rendezett estélyen fogadja el a felolvasói tisztet. Szávay a meghívást elfogadta s vasárnap este a karcagiakat fogja megmulattatni.

* **Távbeszélő az anyakönyvi hivatalban.** Az anyakönyvi hivatal Széchenyi utcai helyiségében tegnap rendezték be a távbeszélőt. Nyugat vívmánya folytán most már abba a keleti kényelembe kerültünk hogy távbeszélőn mondhatjuk le az esküvőt, például ha a vőlegény megszökik, távbeszélőn jelenthetjük be az esküvő elhalasztását mert frakkunk szétrepedt a hátunkon távbeszélőn tudathatjuk örömmel ismerőseinkkel, hogy anyósunk mindjárt az esküvő napján nyelv-szélhűdés folytán megbetegedett, s az esküvő után 6 hónapra örömmel jelezhetjük az anyakönyvi hivatalnak, hogy hisz utóvégre jobb korán, mint soha! . . .

* **Csendőri hírek. Tolvaj cigányok.** Rostás Lajos, Lakatos Péter és Nagy József debreceni téglavetői cigányokat épen akkor esípték meg, mikor a lövésnyálya bérlejtől Török Jánostól lucernát és szerszámját akartak egy szekéren elvinni. Tettüket — a hagyományos cigányszokás ellenére — kénytelenek voltak beismerni. Mindhármójukat feljelentették lopásért. — **Lökötés.** K. Nagy Miklós lefogott piros pej lova Dudoma István ugyanottani gazdánál volt zárlapdonság alatt. K. Nagy Miklósnak szüksége volt lovára, kapta hát magát, s visszalopta. Feljelentették.

* **Új vasuti átjáró.** A debreceni vágánygyár mellett eddig is megvolt az a gyalog átjáró, a melyet kellőképpen ellenőrizhetett a vasuti őr, aki vonatok közlekedése közben senkit sem bocsájtott át a vasuti pályán. Hanem épen ezért nem szerettek ezen közlekedni a munkások, hanem a közelebb fekvő országuton. A minapi vasuteltárolásból folyólag azonban a vasut főnöksége szigorúan elrendelte, hogy a munkások jövőben ezen az átjárón közlekedjenek s erről a tegnapi napon értesítette a rendőrhatalóságot is.

* **Új ügyvéd.** Dr. Farkas Gyula debreceni ügyvédjelölt tegnap sikerrel állotta ki Budapesten az ügyvédi vizsgát.

* **Lótartó gazdák figyelmébe.** A földmivélségi miniszterium gazdasági célokra, a katonai lovatató bizottság pedig

katonai célokra lovakat fog vásárolni. És pedig 3 és 1 éves csikókat, a miben igen nagy a kereslet. Mindazok a lótenyésztő gazdák, a kiknek 3 és 1 éves csikójuk van s ezeket el akarják adni, nagyon kívánatosan cselekednek, ha ebbeli szándékukat, az eladó lovak számának feltűntetésével bejelentik a debreceni gazdasági egyesület titkári hivatalánál (városháza, gazdasági tanácsnoki hivatal mellett az emeleten.) Ugyancsak a lóartó gazdákat érdeklí közelebből, hogy a cs. és kir. 16 sz. huzárezred helybeli pótkeret parancsnokságánál 58 drb. 8 éven aluli kineztári ló lett kiadó a vállalkozó részére, fölhitvatnak az illetők, hogy egy koronás bélyeggel ellátott vagyoni bizonyítványaikkal március hó 1 napig fentti parancsnokságnál nyujtsák be.

* **Tizenkét lakadalom.** Nem hiába hogy benne vagyunk a farsangban, de házasodik is a fiatalság nyakra főre. Robognak a felkendező lovak, nagyméretű bokrétaacinálásban török magukat a kertészek s szakadatlanul dolgoznak a fényképészek, barátságos arcot erőltetve a házasulandó halandókra. Tegnap Oláh Imre anyakönyvvezető nem kevesebb mint 12 párt adott össze. Eppen elég egy napra.

* **Tüzeset.** Kéki Imre h.-nánási földbirtokos udvarán kigyulladt 11 méter hosszú és 5 méter széles istállója s teljesen leégett. A padlásra több gazdasági szerszám és élelmi szer volt feltéve, mik mind a tűz martalékává lettek. A kár 1700 korona, mi azonban a biztosításból nagyrészt megtérül.

* **Halálozások.** A tegnapi nap folyamán elhaltak: Burai Juliánna ev. ref. 6 éves, Gálfi Chájem Henrik izr. 21 éves, Dobszai János ev. ref. 7 napos. Turuckai József ev. ref. 17 hónapos. Jenői István ev. ref. 6 hónapos, Bácsi László ev. ref. 31 éves, Losonci Pál róm. kath. 48 éves.

* **A színészek álarcoshálja.** Február 4-én este rendezik a debreceni színtársulat tagjai jelmez és álarcos táncmulatságukat az Angol királynő összes termeiben. A páratlanul kedélyesnek és érdekesnek ígérkező mulatság meghívót már szétküldötték, akik azonban tévedésből nem kaptak, forduljanak a színtársulat bármely tagjához, mulatság este 9 órakor fog kezdődni s tart a végkimerülésig. Belépő-díj személyenként három korona.

* **A bakter pofonja.** Már mint hogy a bakter kapott pofont. Szováton történt, de a helység kicsinyisége semmit nem von le, a pofon nagyságából. Bakos Gergely h. szováti fiatal gazdálkodó leszitta magát az idei karcosból, s torkaszakadtából igyekezett zavarni a szováti közesendet. Csakugyan szörnyen kellett acsarkodnia, mert még az éjjeli őr is meghalotta. Rendre akarta inteni Bakost, s ügybuzgalmának meg is volt az eredménye, kapott egy nyaklevest. És ezzel a nyaklevessel oly mélyen meg volt sértve a bakter hivatalos személyében, hogy a kir. törvényszékhez tett jelentést. Tegnap tárgyalták az ügyet. A bíróság Bakos Gergelyt vétkesnek mondotta ki hatóság elleni erőszak vétségében, s elítélte 8 napra fogsárra. Az ítélet jogerős lett, s Bakos rögtön meg is kezdte büntetését.

* **Vizsgálat az anya ellen.** Megemlékeztünk a 2 éves kis Rubi Erzsébet szerencsétlen haláláról. A szegény gyermek forró levesbe esett, s egy heti kínlődés után kiadta a lelkét. Tegnap boncolták fel a kis halottat. Hoffmann József viz-

gálóbíró és a rendőri megbízott jelenlétében. a boncolás alapján az anya ellen megindítják a büntető eljárást gondatlanságból okozottemberölés vétségé miatt — Itt említjük meg, hogy úgy a vonat által elgázolt, Nagy Lajos, mint a vasutnál lezuhant Lipcse József szerencsétlensége tárgyában senki ellen nem indít a bíróság eljárást.

* **A tüdővész.** Sápadt. ziháló mellü. láztól csillogó szemü emberek befogott szájjal vágják keresztül a lomha, nedves fullasztó ködöt. Ami a fecskének, virágnak a fagy, a mi a tűznek a víz, az a tüdőbajos embernek a mostani ködös, nedves, hideg idő. És hányan sanylik meg hazánkban ezt az időelötti tavaszt? Hányan sóhajtanak, hányan reménykednek utoljára — az utolsó percig, az utolsó köhögésig. Elrettentő a tüdővészben elhalt emberek percentje hazánkban. Egy fenn forgó esetből jut eszünkbe ez a szomorú elmélkedés, Tegnap nyolc halottat jelentettek be az anyakönyv-nél. A nyolc halott közül öt tüdővészben halt meg. Siettetni szegényeket a köd, a nyirkos, hideg fullasztó levegő.

* **Veszedelemes sirásó.** Szomorú foglalkozása mellett haragos és veszedelmes ember Varga Imre, a h.-nánási sirásó, ki nagyon szereti a sok temetést, meg a szeszest italt. Tegnap beállított Balog Zsuzsánna háztulajdonos lakására s ordítva követelte állítólag hátralékban levő 2 korona sirásó díját. A nagyobb nyomaték kedvéért egyszerre két köst is kihuzott a eszmaszárából s oly természetesen jelentette ki, hogy ő ma vértiszik, mintha a vért is kupicaszámra mérték. Az asszony bemenekült a lakásába s bezárta az ajtókat — mire Varga más háznál jelentkezett követelésével és két késével. Lefülelték, kihallgatták és feljelentették.

* **Ügyetlen betörő.** Az bizonyos, hogy Tóth István nem született betörőnek. Nemcsak, hogy eredményesen nem tud betörni, de ahelyett hogy elvinne, még ő hagyja ott holmijait a betörés színhelyén, s ráadásul elesipeti magát a rendőrökkel. — Először Kiss Mihály debreceni tanyai gazdálkodó konyhájába tört be, elemelve két szál kolbászt meg egy pipát. Innen a szomszéd tanyára rándult, hol szintén feltörte a konyhát, de el nem vitt semmit, sőt ott felejtette a pipáját, dohánytartóját meg a gyufaskatulyáját. Persze a bünjelekből hamarosan kiderítették a tettést, Tóth István urat elfogták s tettét beismervén feljelentették a kir. ügyészségnek.

* **A „Polgári takarékos és segélyszövetkezet”.** (Piacz-utca 83. sz. a.), mely ez idén is 6% osztalékot ad tagjainak, — ez uton értesíti a t. közönséget, hogy a most alakult VII. évtársulatba tagok még mindig mulasztási illeték nélkül léphetnek be. Kölesönöket a f. VII. évtársulatra is folyósít.

* **Csicsó Lajos** fűszerüzletében egy jó házból való — 14 éves fiu felvétetik tanulóknak.

* **A korona takarékos és hitelszövetkezet.** 1903-ik évi január hó 1-én megnyitotta a 3-ik évtársulatát. Ezen új évtársulatra a beiratkozások a szövetkezet Piac-u. 6. szám alatti helyiségében teljesíthetők, Minden törzsbetét után hetenként 1 korona fizetendő. Az intézet előnyei: törzsbetétei 6 százalékos jövedelmeknek, kötelező heti betétekkel előmozdítja a takarékoskosságot, továbbá minden

törzsbetét után 200—260 korona kölcsön kapható. Miután a szövetkezet a kölcsönnek külön visszafizetését nem kívánja hanem az a heti betétekkel törlesztődik, így a szövetkezet kölcsönöi a könnyű visszafizetési módozat által különösen előnyösek kereskedőknek, iparosoknak, mezőgazdáknak és hivatalnoknak egyaránt. A kölcsönök kezesség mellett betáblázásra és biztosítéskul elfogadható értékekre adhatnak.

A két év társulatba beiratkozott 1529 tag heti 4948 korona befizetéssel. V befizetett tőke 463721 korona. A belépés ez idő szerint még mulasztási illeték nélkül történhet.

S Z I N H Á Z.

Színházi műsor:

Jan. 29. esütörtökön: *Monna Vanna* színmű. A.

Jan. 30. pénteken: *Monna Vanna* dráma B.

Jan. 31. szombaton: *Bányamester* daljáték. C.

Febr. 1. Vasárnap: délután *Gésák*, énekes játék, este *Endre és Johanna*, történeti színmű.

— (**Monna Vanna.**) *Maeterlinck* színművét, melynek magyarítására annyi szót és tintát pazaroltak immár, tegnap este nálunk is bemutatták. A színház megtelt és a nagy közönség nem minden lán nélkül hallgatta magát az író, akiről s művéről oly sokat olvashatott az utolsó két hónap alatt. A színmű hosszadalmas párbeszédei láthatóan kimerítették, elbágyasztották a közönséget. Azonfelül az első felvonásban az a helyzet, hogy csaknem félórát igyekezik az apa rábeszélni saját fiát feleségének egy idegen férfi karjai közé való átengedésére, a dolog kényes és szemérmelenség nélkül ily aprólékosan nem tárgyalható természeténél fogva kinosan érintette a nézőtérre sereglettek jókora részét. Másrészt azonban a költő ereje és varázsa, a világosan és merészen aláfestett helyzetek, a szárnyaló beszéd egyre teljesen hatalmukba ejtették a szíveket és elméket. A közvetlen hatás nem a megszokott színpadi sikerben nyilatkozott meg, hanem abban, hogy a közönség valósággal belemerült a színmű igazságának vagy hazugságának keresésébe s a szerelmi történet izekre szedésébe. E szerint, mondhatnám, a hatás abban nyilvánult, hogy a közönség nem az előadás benyomásaival oszlott szét, hanem megnyitotta füleit és lelkét az író számára s mingyárt két pártra szakadt mellette és ellene véleményt formált s az izzó kérdéseket, a határozott és bizonytalan, a rejtelmes és tiszta célszatokat, a homályban maradt és teljesen felderített vonásokat vitatta, egymás mellé s egymással szembe állította.

A *Monna Vanna* tehát, gondolom,

szokatlan és értékes sikert aratott, mert erősen foglalkoztatta a kedélyeket és véleményeket ébresztett a közönségben. A darab, mint a szerző jelzi, a XV.-ik században játszódik. De ez csak félig igaz. A férfiak jellemzését beleillesztette *Maeterlinck* abba az időbe. De *Monna Vanna* a mű hőse, a XX. század asszonya. Finom, festői leleményességű lélekrajza az egy asszonynak, akit a haza szeretet rajongása kész egy nagy áldozatra segy új szerelem tesz hűtlenné, hűtlenségében ravasszá. Ez az asszony azonban maél, vérében gondolataiban, szenvedelmében, erkölcsében egészen a mai nap asszonya. És épen ez bontja meg a darab egységét. *Guido*, a férj, a ki nem tudja elhinni s megérteni, hogy nejét a szerelmes zsoldos-kapitány érintetlenül hagyja, *Marco*, az atya, a ki a vénhedt kor hideg bölcsességének, a józan okosságának nem annyira alakja, mint inkább szimbolikus fogalma a darabban, *Trivulzio*, a firenzei köztársasághoz vakmerően hű s ezért gyáva orgyilkosságra és hősi önfeláldozásra egyaránt kész polgár, és *Prinzivalle* a vad csaták közt gyermekkori szerelme álmait szövögető eszményi szerelmes — mind valóban a keretbe illő korhű jellemek és egyéniségek. De *Monna Vanna*? Szinte kéri ebből a keretből. Ő a legmodernebb teremtés, az őrzőgő feminizmus korának, a tultengő asszonyuralom mai világának szülötte. S ez az ellentét közte és a többi szereplők közt teszi érthetővé, hogy a legtöbb kétség, bizonytalanság és kíváncsiság állandóan *Maeterlinck* ama furfangos fogása körül forog: miért kívánta a szerelmes *Prinzivalle*, hogy imádottja meztelenül, egy szál köpenyben jelenjék meg nála? Erre a kérdésre kereste a megoldó feleletet fél Európa. Legtöbben agyafurt nemi elfajulást láttak a kiélesített helyzetben. A tévedés azonban onnan származhatott, — hogy a magyarázatot erre a meztelenségre a bírálók és mohó természetűek egyaránt a mai kor gyermeke, a modern *Monna Vanna* személye körül keresték. Pedig ezt a kissé keresett erő alátétést a jelképes kellekek közül vette a költő s *Prinzivalle* e sokat vitatott kíváncsága nem az ő fajtalanságát világítja meg, hanem ellenkezőleg szüzsies férfi-szerelme eszményiségéből fakad, *Prinzivalle* a ki szíve mélyén ringatja bálványát, ezzel a meztelenséggel egyrészt kegyetlenül halálra akarja sebezni a férjet, aki birta az ő eszményét, másrészt meg azt akarja kifejezni, hogy ő nem asszonyt, nem a *Guido* feleségét várja sátrába, hanem azt a szeretett képet, mely képzelme dus színeivel fölékesítve titkon és szeplőtlenül hosszú idő óta élt a szívében. Semmi se jöjjön vele a pizai főnemes házából, birtokából, csak ő maga jöjjön teljességében, mint a nyíló lilium, Jahogy *Prinzivalle* szenvedéseivel, néma epekedésével magának titkon nevelte. — Gondolom ez a tépelődés egyetlen igaz megnyugtatója. S ez a *Maeterlinck* rej-

tett szándékának lélektanilag helyes gondolatolvasása.

Az előadás, ismétlem, nem volt szárnya *Maeterlinck* költészetének, de különönce se volt, Jó közepes játék volt, a milyen a társulattól telik, sok igyekezet, kevesebb eredmény. *Monna Vanna* *Jesszenszkyné* játszott szépen, gondosan, szeretettel, tudása, ereje és egyénisége teljes odaadásával. — De *Vanna* még nem kész, nem érett meg. — Az elején nem kell annyi bánat és álmatagság. Ott a honleányi kötelesség rajongása lobogjon inkább s a fölött gomolyogjon a női ösztön sejtelmes köde, melyből kikivillan a második, az igazi szerelem hőse, *Prinzivalle*. A második felvonásban pedig felette lágy és édes nem lehet *Vanna*, itt már a vér lüktet ereiben, de arcán, szemében a szentek fénye s homlokán még a glória. Legjobban eltalálta a harmadik felvonás színeit. Játéka mindenetre értékes és méltó a teljes kicsiszolásra. *Palágyi Prinzivalle* jeles, lelkes alkotás, de még kevésbé érett. Sok helyen kiabál, a hol suttagó lázasság az igazi alaphang. *Klenovics* kissé merev volt és két kezével mégis nagyon szét szerette volna szaggatni az egész világot. De néhány oly kitérését halottam, mely az est egyik legigazabb művészetévé avatta hevét. — *Sebestyén Géza* értelmes szövegmagyarázóknak bizonyult, a *Maeterlinck* *Marco* jából ugyan semmit sem adott, azonban hangterjedelme arányait tudatos mérséklettel értékesítette. Ez igen becses tulajdonság. Ellenben az édeskés ajkesucorítás, az ugynevezett józú vonás itt nagyon alkalmatlan, sőt egyáltalán felesleges ezt a modort állandóvá rögzíteni. — Meg kell jegyezmem végül a diszletezésről, hogy a pizai háttér németországi város kettős tornyát mutatta. Az új diszlet azonban, a kivilágított Piza, sikerült. De a felhajtott ökrök kolompja valamivel enyhébb zakatolási lehetne.

— (**Újabb műsorváltozás.**) Péntekről elmarad a *Bányamester* előadása és pénteken is *Monna Vanna* kerül színpadra, hogy a harmadik bérlőcsoport is nyomban láthassa *Maeterlinck* színművét. A *Bányamester* szombaton adják, amikor az igazgató a színészegyesület nyugdíjalapja javára rendezi.

TAVIRATOK.

A király a szász trónörökösne ellen.

Bécs, január 28. (*Saját tudósítónk távirata.*) A király az uralkodóház fejét megillitő teljhatalmánál fogva elrendelte, hogy minden jog, tisztesség és kiváltság, a mely a szász trónörökös nejét mint született osztrák főhercegnőt eddig megillette, felfüggesztessék és hogy ez a felfüggesztés abban az esetben is érvényben maradjon, ha a folyamatba tett válópör a német birodalom polgári törvénykönyvének 1577. §-a alapján annak a kimondását eredményezné, hogy a hercegnő visszakapja eredeti családi nevét. Ennél fogva nem szabad ezentúl a császári her-

cegnő és főhercegnő, magyar királyi hercegnő stb. stb. címeket és főhercegi címerét a főhercegi jelvényekkel használnia. Nem illeti meg a császári és királyi fenség cím sem és nem illetik meg ezeket azok a tiszteletjegyek sem, a melyek ezzel a címmel járnak.

Bécs, jan. 28. (Saját tudósítónk távirata.) Isteni hírek szerint Lujza kir. hercegnő ő felsége a király intézkedései folytán, — melyek a hivatalos lapban is megjelentek, — Gironnal együtt valószínűleg az ágostai evangélikus vallásra fog áttérni.

A Singer—Rakovszky ügy.

Budapest, január 28. (Saját tudósítónk távirata.) A Rakovszky István és Singer Zsigmond között felmerült becsületbeli ügy a mai napon véget ért. Rakovszky segédei felajánlották Singernek az elégtételt azon esetre, ha Singer bizalmi emberei önmaguk meggyőződést szereznek arról, hogy Singer nem inkorrekt uton, hanem egy volt nemzeti párti politikus által jutott az ismeretes közleményhez, a ki felhatalmazta a közlésre. Ha Singer ezt nem fogadja el, úgy Rakovszky segédei becsületbírádságot provokálnak. Singer kijelentette, hogy miután ő már két ember előtt tisztázta magát s újabb embereket az ügybe nem akar bevonni, nem fogadja el egyik formáját sem a feltételeknek, hanem feltételek nélkül kér elégtételt, mire a segédek az ügyet befejezettnek jelentették ki.

A szultán sógorának holtteste.

Konstantinápoly, jan. 28. A szultán lépéseket tesz a francia kormánynál, hogy sógorának, Dámád Mahmud basának holttestét szolgáltatassák ki és vigyék Konstantinápolyba, nehogy az ifju-törökök vértanuként tiszteljék és sirjához zarándokoljanak. A Jildis köreiben remélik, hogy a bíróság Dámád Mahmud basa fiainak ellenzése dacára a szultán kívánsága értelmében fog dönteni.

Venezuela.

Páris, jan. 28. A Havas-ügynökség jelenti Karakasból: Megerősítik azt a hírt, hogy a venezuelai kikötők elzárása esütörtökön megszűnik. A buenos-ayresi bankok a venezuelai kormánynak pénzt ajánlottak fel a hatalmasságok követeléseinek kiegyenlítésére.

Gabonatözsde.

Budapest, január 28. (Saját tudósítónk távirata.) Buzakinálát mérsékelt, vételkedv gyöngé. Bányadi irányzat mellett 9,000 méter-mázsa került forgalomba 2 és fél fillérrel olcsóbb áron. Egyébb gabonanemek bányadtak. Idő: ködös.

Buza áprilisra	7.64—65.
Rozs áprilisra	6.64—65.
Zab áprilisra	6.12—13.
Tengeri májusra	5.88—89.
Repece augusztusra	11.75—85.

BUDAPESTI TUDÓSÍTÁS.

A Keleti—Tahi kiállítás megnyitása. A Keleti Gusztáv és Tahi Antal elhunyt festőművészek hagyatékából rendezett képkiallítást tegnap nyitották meg a városligeti műcsarnokban. A megnyitáson jelen volt Wlassics Gyula de. miniszter, Zsilinszky Mihály államtitkár, K. Lippich Elek miniszteri osztálytanácsos, képzőművészeti társulat kiküldöttjei stb. A megnyitó beszédet Benkő Kálmán igazgató mondta, mire Wlassics Gyula miniszter szép szavakban válaszolt. A kiállítást nagy közönség látogatta s rögtön az első napon számos kép kelt el.

A Dunáról. A Duna jege tegnap a Lánchíd fölött megesuszlott és lecsuszlott egészen a Ferenc-József hidig. Megesuszlott a jég Ujpestnél is s lejött a vasuti híd től a Margit hidig. Egyébként a Duna a főváros környékén jégmentes, eltekintve a jobbpart néhány részétől. A víz áradóban van. Bajánál a jég még szilárdan áll, különben a Dunán és mellékfolyóin a jégviszonyok változatlanok.

MULATSÁG.

Táncmulatság Kisujszálláson. Kisujszállás aranyifjúsága február 7-én az ottani honvédelem és a főgimnáziumi táptintézet javára a Polgári és Gazdakör helyiségében zártkörű táncmulatságot rendez, melyre a meghívókat már szétbocsátották. A rendezőség következő urakból áll: Gaál Kálmán elnök, Kiss Endre alelnök, Mészáros Jenő alelnök, Puskás Lajos pénztárnok, Csatári Endre ellenőr, Bolemán Andor, Gaál Imre, ifj. Gaál János, Sz. Győre Károly, dr. Hercegh Béla, Kiss Kálmán dr. Konez Imre, Kovács Agoston, Körtvélyessy József, dr. Mészáros Gyula, Nyitrai Endre, Pápai István, Pápai Pál, Puskás Tamás, Simon Dezső, Simon Elemér, Simon Jenő, Szele Lajos, Szunyoghi Farkas, Tóth István,

Tóth Lajos, Tömöry Jenő, Vangyel Uzárd rendezők.

Batyú mulatság. A Halász-főle asztaltársaság az idén batyú mulatságát február hó 14-én tartja a Margit-fürdő termeiben. E mulatság rendezése ismét *Trnka* Teofil kezében van és semmi kétség, hogy megint oly jól fog sikerülni, mint más években, úgy hogy a szegények és inségesek szép összeg pénzhez jutnak.

VÁROSI SZÍNHÁZ

Ma csütörtökön, 1903. évi január 29-én: „B”

Monna Vanna.

Dráma 3 felvonásban. Irta: Maurice Maeterlinck. Fordította: Ábrányi Emil.

SZEMÉLYEK:

Gúido Colonna, a pizai csapatok parancsnoka	Klenovits Gy.
Marco Colonna, Gudió atyja	Sebestyén Géza
Giovanna (Monna Vanna) Gudió felesége	Jeszenszkyne I.
Prinzivalle, a firenzei hadak kapitánya	Palágyi Lajos
Borso, hadnagy	Szilágyi Aladár
Torello, hadnagy	Nagy Dezső
Trivulzió, a flórenzl köztársaság biztosa	Farkas Béla
Vedió, a Prinzivalle titkárja	Virághaty Lajos

Kiadó lakás.

A Hunyady-utczában kiadó egy kényelmes uri lakás, áll: 2 utczai szoba, egy előszoba, 3 udvari szoba, egy kézi kamara, egy üveges folyosó, pincze konyha, kamara, pincze és mosó konyhából. Kiadó 1903 évi május 1-től. Évi bér 1200 korona.

Bővebb felvilágosítást ad a **Kiadóhivatal.**

Eladó,

18 Hekto törkö
jutányos áron.

Homok-kert 165 szám alatt

COGNAC
CZUBA-DUROZIER & Cie.
FRANCZIA COGNACCYAR, PROMONTOR.
Mindenütt kapható.

NOVAK FERENCZ
vésnök és zománczó

BÉCS, XVI., Koppstrasse 34.
a legtöbb egyesület és testület szövetség és klubok szállítója.

Előnyös forrás jelvények, díszítések, érmek és ki-tüntetések tekintetében arany, ezüst és bronzból, kerék-párosok, evezősök, vitorlások, athleták, lövészek, tornászok dalárok, vadászok, veteránok, tüzoltók. stb. számára.

Minták kívánatra bérmentve küldetnek mindenüvé. Elsőrendű ajánlatok.

Eladó

Rudolf trónörökös
Osztrák-Magyar Monarchiája.
 Füzetekben német nyelven.
Egy negyed árban.
 Kifogástalan, tiszta állapotban.
 Cím meglátható a: **Kiadóhivatalban**

Örökös tavasz megkezdése.

Nemesak szép levágott virágok és kötött csokrok, de nagy mennyiségű eserepekben nyíló virágok is vannak állandóul készletben, u. m.: jáczintok, tulipánok, Primulok, Cyklamon, valamint cameliák és azaleák olesó árban és nagy választékban.

A t. közönség b. pártfogását kérve, kiváló tisztelettel

Paczelt János,
 mag- és virágkereskedő.

Miért szenved? mikor önnek a biztos gyógygyógyulása van és majdnem mindig elkerülhetni a fájdalmas operációt vagy amputálást, ha

Thierry A. gyógyszerész egyedül valódi centifolia-kenőccsel

használja, mely a sebek gyógyításában rendkívül jó hatással van a fájdalom enyhítésében pedig elérhetetlen. Valódi centifolia-kenőcs használatik: a gyermek ágyasok mellbajainál, mellkeményedésnél, vörhenynél, mindenféle régi bajnál, nyílt sebeknél lábakon csontokon, sebeknél, sósosuz, dagadt lábaknál, sőt esontszunál is; ütött, szurt, lött, vágott és roncsolt sebeknél; az idegentestek kiválasztásánál, mint üveg és faszilánk, homok dara, tövis stb.; mindenféle daganat, kinövés, karbunkulus, új képződmények, valamint ráknál körömméregnél, körömdaganatnál, hólyagnál, menéstől kisebbbet lábaknál. Éget sebek minden nemét, fagyott testrészek, a betegek fekvéstől eredt sebeit, a nyakon támadt daganatot, vérdaganatot, fülbajt és a gyermekek sebesedését stb. stb. Szétküldés csak az összeg előzetes beküldése ellenében. 2 tégely csomagolással, postaköltséggel és szállító levéllel együtt 3 korona 50 fillér. Számtalan elismerő bizonyítvány erdetiben megtekinthető: Mindenkit óvok hamisítványok vételétől és kérem vigyáznai, hogy minden tőle legyen a cég „Órangyal-gyógyszertár Thierry (Adolf) Limited Pregrada, beégetve legyen.

THIERRI A. gyógyszerész

balzsama és centifolia-kenőcse.

E két gyógyszerében felülmúlhatlan szer, sohasem romlik el ellenben minél régebb lesz, annál értékesebb és hathatósabb, és sem a meleg, sem pedig a hideg nem árt nekik, így tehát az év bármely szakában küldhető. Majdnem mindig van hatásukés segitenek, legalább az orvos megérkezéig, természetesen nem szabad hamisítványokat vagy efféle sokszorosai ajánlt hasonlót, de hatástalan szereket használni, melyekért csak legfeljebb a pénzt dobjuk ki hanem maradjunk csak e mellett a két régi elismert jó, olesó, megbízható, amellet teljesen ártalmatlan, világhírű szerrel, melyeknek minden családnál találhatóak kellene lenni. Ahol a fent ismertetett védjegyekkel valódián kapni nem lehet, tessék egyenesen rendelni és ezimezni.

Thierry (Adolf) gyógyszerész Limited Órangyal-gyógyszertára Pregrada Rohitsch Sauerbrunn mellett.

Közp. raktár Budapesten; Török J. gyógyszerész Záhban; Mittebach S. gyógyszerész és Bécsben; Brady D. gyógyszerésznél.

Magy. kir. államvasutak igazgatóság.

7147/1903 számhoz.

Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak alulírott igazgatósága 1903 év folyamán az összes szertárakban összegyűlő és nélkülözhetővé váló különböző ócska anyagokat (éinek és fémmeműek kivételével) értékesíteni óhajtván, ezek eladása céljából nyilvános pályázatot hirdet.

A pályázni kívánók kéretnek, hogy beirt ivenkint 1 koronás magyar bélyeggel ellátott ajánlataikat a magy. kir. államvasutak igazgatóságának anyag és leltár beszerzési szakosztályhoz (VI. Andrassy-ut 73. sz. II. em. 43. ajtó) következő címzéssel: „Ajánlat ócska anyagok megvételére 7147/1903 számhoz” 1903 évi február hó 25. ik napjának déli 12 óráig benyújtani sziveskedjenek.

Az ajánlatok kizárólag ezen célra rendelt és az említett anyag és leltár beszerzési szakosztályban egy példányban ingyen kapható ajánlati nyomtatványon és annak rovatainak pontos kitöltése mellett állítandók ki.

Nem az általunk kiadott nyomtatványon kiállított vagy fentiekől eltérő feltételeket tartalmazó ajánlatok nem vehetők figyelembe.

Az átengedett anyagok átvétele és eltávolítása tekintetében az alább idézett feltételek irányadók de az 1903 évi november hó végéig összegyűlendő anyagok feltétlenül ugyanazon év december 25-ig, a december hóban összegyűlendő pedig a következő 1904 évi január hó végéig veendő át és távolítandók el.

A magy. kir. államvasutak részéről határozottan kikötöttük, hogy az anyagokért felajánlandók egységárak az anyagoknak az illető gyűjtőszertárban való átvételére tétessenek. Az anyagoknak va-

suti kocsikba való felrakásáról és elszállításáról a vevő fel saját költségen tartozik gondoskodni. Oly kikötés tehát, hogy az anyag a fél által meghatározandó távolságra vagy valamelyik állomásig bérmentesen szállíttassék, határozottan melőzendő, mert az ilyen ajánlat figyelembe nem vétetik.

A magyar királyi államvasutak igazgatósága fentartja magának azon jogot: hogy az acél forgács, kovácsolt és öntött vas forgács kivételével az eladásra hirdett összes anyagokat az elért legelőnyösebb árak és feltételek mellett értékesíttesse, vagyis: hogy az egyes szertárakban összegyűlő anyagokat értékesítés végett azon szertárakba küldhesse, a melyek anyagjárt a legmagasabb ár ajánlatot. A vevő tehát nem élhet kifogással az anyagszármazása ellen, hanem a neki odaitélt mennyiséget bármely szertári vissznyereményből tartozik átvenni azon szertárban, a melynek anyagjára ajánlatot tett és mely neki átengedett.

A fentebb felsoroltakon kívül az ajánlattevő magára nézve kötelezőknek elismeri az ócska anyagok eladására vonatkozó és 122291/96 sz. alatt fenálló feltételeinket, melyeket saját és két tanu aláírásával és ivenkint 30 filléres magyar bélyeggel ellátva okvetlenül ajánlatához csatolni tartozik.

Ezen feltételek nyomtatványtárunknál, példányonkint 30 fillérért megszerzhetők. Vidékieknek ezen feltételek a magyar kir. államvasutak nyomtatványtárához intézendő írásbeli megkeresésre a megfelelő ár és a szükséges posta bélyeg előzetes beküldése esetén megküldetnek.

Bánatpénzképen a megvenni szándékolt mennyiség és az árért felajánlott egység ár szerint kiszámított érték összeg 5% a az ajánlat benyújtására kitűzött ha-

tárnap előtt egy nappal déli 12 óráig készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban főpénztárunknál leteendő.

A bánatpénzt az ajánlattal egy boríték alatt nem szabad beküldeni.

Egyéb, vagy lebonyolított ügyletek biztosítására letétünkben levő, bár felszabadult biztosítékok ezen ajánlatokhoz nem fogadhatnak el bánatpénzt.

Bánatpénz, vagy a fentidézett alulírt feltételek nélkül, ugyszintén elégtelen bánatpénzzel, vagy elkésze beérkezett ajánlatok vagy olyanok melyek a feltételektől eltérnek figyelembe vételre nem számíthatnak, ugyszintén olyanok sem, melyekben javítások vagy vakarások fordulnak elő.

Pótajánlatok egyáltalában nem vétetnek tárgyalás alá!

Az ajánlati ár korona értékben, számokkal és betűkkel olvashatóan kitteendő. Az ócska anyagoknak esetleges csomagolási költségeit a vevő cég tartozik viselni.

Az ajánlattevő ajánlatával a pályázat eredményének eldöntéseig kötelezettségben marad ezt tehát időközben vissza nem vonhatja.

Az ajánlatok tetszés szerinti részmennyiségre is szólhatnak, de a magy. kir. államvasutak igazgatósága is fentartja magának azon jogot, hogy tetszés szerinti részmennyiséget engedhessen át, melyet ajánló ha csak ellenkezőt ki nem kötötte, elfogadni köteles.

A magyar kir. államvasutak igazgatósága fentartja továbbá a jogot, hogy az ajánlatok közt tekintet nélkül az ajánlott árakra, szabadon választhasson s hogy vegre a cél elérésére másféle intézkedéseket is teheszen.

Budapest, 1903 évi január hóban.

Az igazgatóság.

(Utánnemés nem díjazatik)

Debrecen, nyomtatott László József könyvnyomdájában.